

Gitleriň dilewarlygy we maýyl edijilik ukyby

Category: Kitapcy, Psihologiya, Sözler

написано kitapcy | 22 января, 2025

Gitleriň dilewarlygy we maýyl edijilik ukyby GITLERİŇ DILEWARLYGY WE MAÝYL EDIJILIK UKYBY

Syýasy taryhyň sahypalaryna öz adyny hemişelik ýazdyran Adolf Gitleriň pikirine görä ýer ýüzündäki her bir tutumly hereket öz ösüşini beýik ýazyjylara däl-de, beýik oratorlara borçludyr. Gitler öz çykyşlaryny özi ýazypdyr, çykyş etmäge taýýarlyk görende el we göwre hereketine üns berip, birnäçe sagatlap taýynlanypdyr.

Amerikaly psiholog Henri Murraý faşist lideriň münberdäki özünü alyp barşyna baryp-ha 1943-nji ýylda taýýarlan "Adolf Gitleriň şahsyýeti" atly 229 sahypalyk habarnamasında "gipnozlaýy" diýip baha beripdi.

XVIII asyryň Germaniyasynda okkultizm we batyl ynançlara ynanmak giňden ýaýrapdyr. Hususanam obalylaryň gündelik durmuşy diabolik düşünjeler bilen, al-arwahlar we şeýtanpisint güýçler bilen kesgitlenipdir. Nemes daýhanlaryna çuňñur täsir eden bir batyl ynanç bolsa awtoteizm (Auto-Teism) diýlen akymdy. Bu ruhy násaglygyň bir görünüşinden başga zat däldi we adamyň öz-özünü hudaý ýa-da keramatly din adamydygyna ynandyrmagyndan başlaýardy.

Özüniň hudaýdygyna ýa-da keramatly biridigine ynanan adam epilepsiki ahwallary başdan geçirmäge, isteriki (истеричный) hereketleri etmäge we geň-taňsy sözleri aýtmaga başlaýardy. Nemes daýhanlary ekstaz diýilýän bu ahwallaryň dowamynda adamyň aýdýan sözlerini ýat tutmaga we näme diýse etmäge

werziş bolupdylar. Olar ekstazy hudaýa ýa-da keramatly kişiň öwrülmegiň iň ilkinji şerti hökmünde görýärdiler we ahwalatyň dowamunda aýdylanlaryňam keramatdygyna ynanýardylar. Munuň iň bärki mysaly 1624-nji ýylda "30 ýyllyk uruşlaryň" başlamasyndan dört ýyl öň Ezeçýel Meth atly adamda gabat geldi. Meth özünü Hudaý we Onuň perişdeleri bilen bir bitewi hasap edip, töweregine müňlerçe daýhany toplapdy. Meth özünden dört ýyl soň başlanjak ýowuz urşy görmänkä öldürilipdi. Emma oña baglananlar bu nadan obaly "keramatlyny" hiç wagt unutmadylar.

Hut Gitleriňem Meth ýaly sowady pesdi we olam gürlände tutgaýly kişilerde gabat gelnen ekstaz alamatlary peýda bolardy.

Gitleriň sowadyny doly almazlygy halk üçin kemçilik däl-de, gaýtam tersine, artykmaçlykdy. Eger Gitler ýokary bilimli bolan bolsa, halk oña hiç wagtam pitiwa etjek däldi. Halk köpçüliginiň öñünde körzehin adamyň "dogry" sözler aýtmagy onda awtoteizmiň keramat güýjuniň barlygyna güwä geçýärdi. Gitler bu ukybyny ölüänçä ulandy. Ol özünü ýitirip we gözýaş döküp eden çykyşlary arkaly millionlarça nemesi jadylap öz yzyna düşürmegi başardy. Çünkü nemesler awtotezim dessuryna öñdenem öwrenişiklidiler. Olar Birinji jahan urşunyň getiren agyr ýeňlisinden we kemsinmek duýgusyndan özlerini halas etjek hudaýa ýa-da keramatly adama sabyrsyzlyk bilen garaşýardylar. Nemes halkynyň gözünde uruşda ýeňlenleriň ählisi ýokary gatlakdan bolan ýokary bilimli adamlardy, doğruçyl körzehinler däldi.

Kolin Wilsonyň pikirine görä Gitleriň jadylaýy güýji bolupdyr. Ol göze görünmeýän çeşmeden alýan güýji bilen birdenkä herekete geçýän eken. Ony ýakyndan tanaýan adamlaryň aýtmagyna görä, Gitler hiç hili harizmatikasy bolmadyk ýönekeý adam bolupdyr. Emma güýjuni görkezmek gerek hasap eden ýerinde birden-birden orkestri herekete geçirýän maýestra ýaly jadyly güýjuni görkezip bilipdir. Onuň ykdysadyýet boýunça geňeşdarlygyny eden Otto Wagner şeýle diýipdir:

"Gepleýsi diýseň täsindi. Birnäçe adam ondan gipnozlanandygyny açyk duýupdy. Gerekli hasap eden wagtynda düwmä basyp düşünje mehanizmini herekete girizerdi. Şular ýaly ýagdaýlarda adamlar näme diýlendigine düşünmän psihologiki aljyrama düşerdiler".

Ýüz mimikasyny we yşaratly hereketleri ussatlyk bilen ulanan

Gitler etjek çykyşlarynda haýsy hereketleri ulanjak bolsa öňünden birnäçe sagat taýynlanypdyr we her bir hereketini fotosurata aldyryp öz hereketlerine seljerme geçiripdir. Gitler hemmetaraplayýn ukyply ýadawsyz göreşiji sypatynda görünjek bolup syna hereketlerini ýerlikli ulanýardy. Onuň agras bakyşlary, duýdansyz hereketleri we uzyn-uzyn çykyşlary wagyz-nesihat maksatly alnyp barylýan işleriň aýrylmaz bölegidi. Ol özünü hiç haçan ýalňyşmaýan adatdan daşary lider hökmünde görkezmäge jan edip, owallar öňe süren garaýışlarynyň arkasynda hemişe-de durýanlygyny ýaňzydýardy. Belkäm, şonuň üçindir Gebbels oňa: "Fýurer hiç haçan üýtgemez. Ol çagaka nähili bolsa, häzirem şeýledir" diýipdi...

Internet maglumatlary esasynda taýýarlandy. Psihologiya